

Vynucené a spontánní odpilování údajů ve výplatním otisku

Některá období 20. století se významně projevila ve vzhledu výplatních otisků. Zasloužily se o to politické a státoprávní důvody, které zejména v letech 1938 - 1948 byly jednak úředně řízené, ale byly i spontánní nebo vynucené díky událostem a náladám ve společnosti. U mnoha otisků došlo k odpilování údajů, které popuzovaly většinu nebo část společnosti, která měla převahu. Některé otisky si prošly tímto vývojem po všech stránkách a zachovaly nám svědectví o své době, kdy byly určeny především k vyplácení listovních zásilek. Odpilování, vysekání, začernění, začervnění byly znaky té či oné doby.

Jedněmi z otisků, na kterých se podepsala ta či ona doba byly otisky uživatele **ESČ - Elektrotechnický svaz československý s dohlédacími poštami PRAHA 17 a PRAHA 35. Díky lidským zásahům, ať již nařízeným - vynuceným, tak spontánním, doba nám zanechala přímé a jedinečné historické svědectví.**

ESČ - byla profesní organizace elektrotechniků ustavená v roce 1919. Prvním předsedou byl Vladimír List (1877 - 1971), významný elektrotechnický inženýr, který se zasloužil o elektrifikaci Československa a zavedení norem v této oblasti.

ESČ měla několik hlavních činností: normalizace produvových soustav, předpisy ESČ, značkování elektrických spotřebičů, materiálů a vodičů. V říjnu jeho činnost zaznamenala vysoký nárůst díky nařízením ministra průmyslu o povinné kontrole a zkoušení elektrotechnických spotřebičů. Prospěšná a nutná organizace byla zrušena v roce 1951 a převedena do vědeckotechnických společností ...

Díky zachované korespondenci, která se vyskytuje ve větším množství než obvyklém pro výplatní otisky a naštěstí neskončila v koších či ve sběru, máme téměř dokonalý obrázek o vývoji otisků na celistvostech.

Období let 1926 - 1939 (1. republika a 2. republika)

ELEKTROTECHNICKÝ SVAZ ČESKOSLOVENSKÝ Praha , Praha XII, Vocolova 3 požádal o souhlas s použitím výplatního stroje Francotyp, typ B 4 s horním číslem počítadla. Ministerstvo pošt a telegrafů zveřejnilo svůj souhlas ve svém Věstníku č. 21 ze dne 15. 5. 1931 a přidělilo tomuto subjektu dohlédací poštu /RAHA 17.

B. Jarolímek dle přání tohoto subjektu vytvořil otisk sběratelsky označený jako FR 8h - 4m s označením:

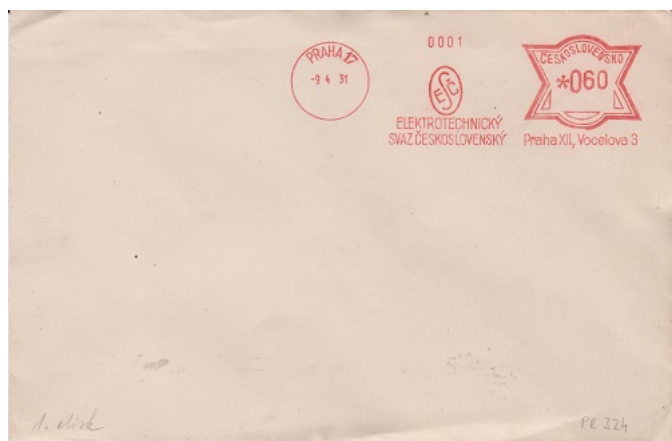
a/ mezi denním a výplatním razítkem: monogram ESČ v elipse nad dvouřádkovým názvem ELEKTROTECHNICKÝ /SVAZ ČESKOSLOVENSKÝ

b/ pod výplatním razítkem adresa: Praha XII., Vocolova 8

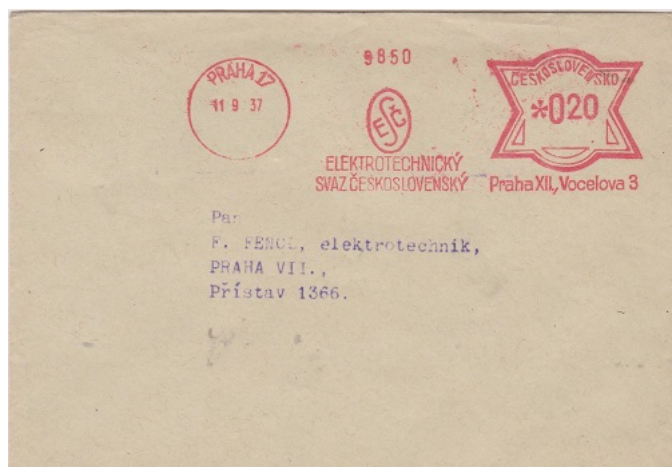
Tento československý otisk vyplácel zásilky od prvního dne použití **9. 4. 1931 o konce státoprávního období 16. 3. 1939 (vznik Protektorátu)**. Dá se říci, že výplatní stroj ESČ byl jedním z nejpoužívanějších v rámci Československa. Otisky se zachovaly zejména z prvního období, s protektorátním a dalšími obdobím to bylo podstatně slabší. Doba uchovávání korespondence a obálek nepřála.

Otisk 1. dne se dnem 9. 4. 1931 (R)

Poloha data v denním razítku znatelně výše mimo střed než obvykle.

Dvě celistvosti poštou prošlé s daty 11. 9. 1937 a 30. 11. 1938. Druhý otisk s odlišnými číslicemi data.

Období Protektorátu Čechy a Morava 16. 3. 1939 - 8. 5. 1945

V tomto období měl otisk vzhled

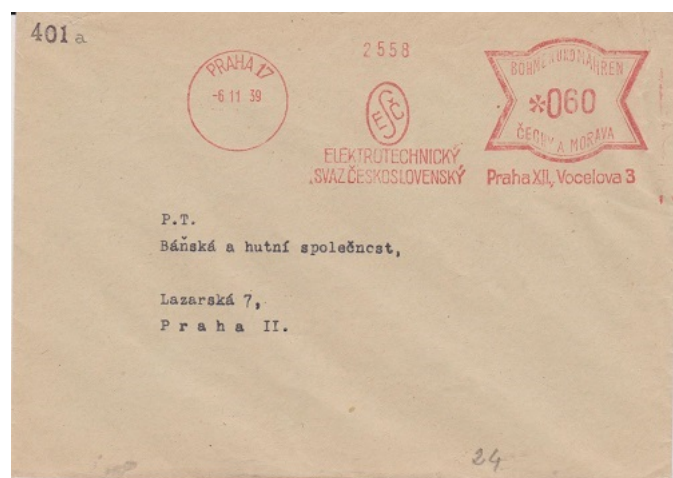
a/ československého vzoru (prvo- a druhorepublikový),

b/ prvního poněmčeného neúplného vzoru

c/ druhého poněmčeného úplného vzoru

Došlo jednak k úředním změnám (dvojazyčnost denního a výplatního razítka), a dále k vynuceným úředním změnám (byl odstraněn nápis "ČESKOSLOVENSKÝ" z označení uživatele) .

Otisk s prvním poněmčeným vzorem s datem 6. 11. 1939

Otisk s druhým poněmčeným vzorem a navíc s odpilovaným názvem "ČESKOSLOVENSKÝ" v označení uživatele - Otisk 1. dne s datem 12. 12. 1939 (R)

Denní razítko změněno na dvojjazyčné, mezi německý a český název pošty usazeny oddělující křížky. datum srovnáno na střed.

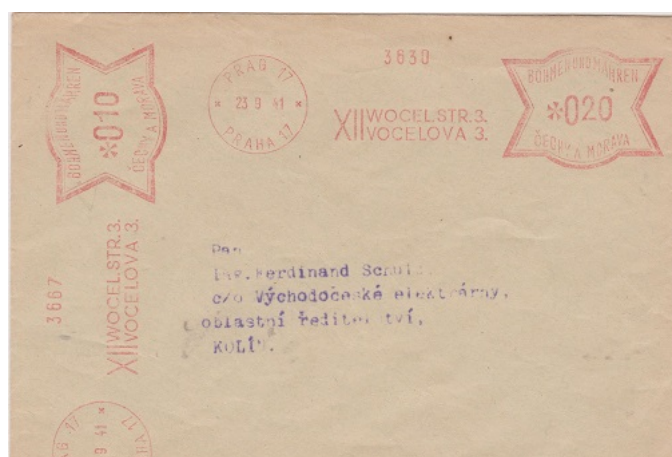
Další změna - nyní označení oprávněného uživatele

Domnívám se, že ke změně došlo z estetického důvodu (předchází zásah do struktury a vyváženosti otisku. Možná že hrály roli i stavovské důvody a zůstalo se jen u německo české adresy.

Otisk 1. dne s datem 4. 1. 1941 (R)

Poštou prošlá celistvost se dvěma otisky v hodnotě 30 hal. s datem 23. 9. 1941

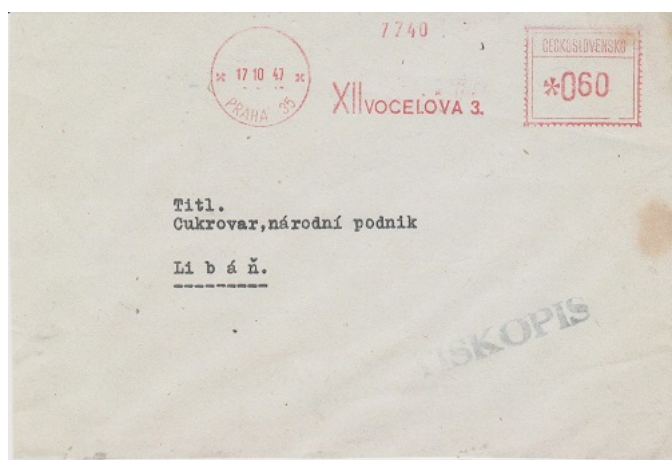

Období třetí a čtvrté republiky 1945 - 1951

V tomto období se pravděpodobně vyskytly minimálně dvě podoby otisku.

První byl asi prvorepublikový vzor a denním razítkem, kde byl německý název pošty PRAHA 17 a později PRAHA 35 odpilován. Podobu otisku Katalog 1946 - 1948 Bouška - Leiš nezná. Tento fakt ani nedokládá žádný z dalších katalogů a literatura se zatím o něm nezmiňuje.

Druhý vzor byl s výplatním razítkem ve tvaru zoubkovaného obdélníka a zachovaným denním razítkem s odpilovaným německým názvem pošty. Oddělující znaménka (křížky) jsou zachována, jakožto český název **nové dohlédací pošty PRAHA 35. Německý název pošty byl spontánně vysekán, ke stejnému zásahu došlo u německého názvu sídla (ulice WOCELSTR 3) . Otisk nese datum 17. 10. 1947 (RR).**

Zatím není odborné veřejnosti nic známo o další podobě výplatního otisku, který mohl vyplácet až do zrušení ESČ v roce 1951, možná s upraveným (dvoukruhovým denním razítkem s můstky?). Anebo vydržel v této podobě či byl zlikvidován dříve, než skončil Listův ESČ?

